

TOPLUMSAL CİNSİYET EŐİTLİĐİ

Dr.ÖĐr.Üyesi Özgür GÜLDÜ

Toplumsal Cinsiyet Kalıpyargıları, Önyargıları ve Cinsiyet
Ayrımcılığı

KAYNAK: Dökmen, Z. (2010). Toplumsal Cinsiyet - Sosyal Psikolojik Açıklamalar. İstanbul: Remzi Kitapevi.

Kalıpyargılar (Stereotypes)

- Bir grubun davranışları ve özellikleri hakkında genellenmiş inançlardır.
- Bir grubun ve o grubun üyelerinin zihinsel temsilleridir ve bilişsel şemalar olarak işlerler.
- Kalıpyargılar genellikle kalıpyargıyla ilişkili bir bilginin (kalıpyargıyla tutarlı ya da tutarsız) gelmesi ya da kalıpyargı objesi olan bireyle-grupla karşılaşılması halinde uyarılırlar.
- Kalıpyargılar sadece bireylerin kafasındaki bilişsel temsiller, bireysel şemalar değildir.

Kalıpyargılar (Stereotypes)

✓ Kalıpyargıların bazı işlevleri vardır:

1. Anababa tarafından onaylanmak, arkadaşlar tarafından beğenilmek gibi bazı psikolojik ihtiyaçların karşılanmasına yardım ederler.
2. Bireysel kendilik değerinin arttırmayı ya da olumlu sosyal kimlik oluşturmayı sağlarlar.
3. Sosyal gruplara ilişkin olumsuz tutumları haklı çıkarma ihtiyacını karşılarlar.
4. Sosyal çevreye ilişkin algıların belirginleşmesini, kolayca biçimlenmesini, bilgi verici olmasını ve zenginleşmesini sağlarlar.

✓ Kalıpyargılar kolayca değişmezler.

Dışgrup hakkındaki kalıpyargılar daha güçlü, daha olumsuz ve daha aşırı uçtadırlar.

✓ Çeşitli gruplara ilişkin kalıpyargılar vardır:

Cinsiyet, ırk,din vb. Cinsiyet kalıpyargıları cinsiyet önyargılarına temel oluşturabilir.

Önyargılar

- ✓ Bir grubun üyelerine yönelik olumsuz tutum, duygu ya da davranışlardır.
- ✓ Belirli bir grubun üyelerine sadece bu gruba ait olmaları dolayısıyla gösterilen olumsuz tutumdur.
- ✓ Her türlü gerçek kanıttan yoksun olarak peşinen üretilmiştir ve bireyden ziyade gruba yöneliktir.

Önyargılar

✓ Önyargıların üç kaynağı vardır:

1. Gdsel kaynaklar: İnsanlar kendi gruplarını diğer gruplara kıyasla daha olumlu olarak algılamaya gdlenmişlerdir. Bu nedenle, insanlar diğer gruplara ilişkin genellikle olumsuz tutumlar geliştirirler.

Önyargılar

✓ Önyargıların üç kaynağı vardır:

2. Bilişsel faktörler: Önyargılar, bilişsel süreçlere dayanarak kalıpyargılar gibi açıklanmaktadır.

3. Sosyokültürel faktörler: Aile ve medya gibi araçlarla gerçekleştirilen sosyalleştirme süreci sayesinde mevcut tutumlar ve normlar yeni kuşaklara aktarılır.

Önyargılar

- ✓ Gruplararası temas sonucunda önyargıların azalabildiğini gösteren araştırmalar vardır.
- ✓ Temasın grup üyeleri arasında anlamlı ilişkilerin kurulmasını sağlamaya yetecek sıklıkta yapılması, uzun sürmesi ve yakınlık fırsatları içermesi gerekmektedir.

Ayrımcılık

- ✓ Önyargılı olunan gruba ve bireylere yönelik davranışsal eğilim ve niyetler açık davranışa, eylemlere dönüşerek ayrımcılık biçimini alabilir, onların aleyhlerinde olan ya da en azından lehlerinde olmayan uygulamalarda bulunulabilir.
- ✓ Önyargıların ve kalıpyargıların davranışsal ifadeleridir.

Toplumsal Cinsiyet Kalıpyargıları

- ✓ Toplumun bir grup olarak kadınlardan ve bir grup olarak erkeklerden beklediği bazı davranışlar ve özellikler vardır. Bunlar **cinsiyet kalıpyargıları** olarak adlandırılmaktadır.
- ✓ Kadınların ve erkeklerin sahip oldukları düşünülen özellikler **kadınsı** ve **erkeksi** olarak adlandırılır.

Toplumsal Cinsiyet Kalıpyargıları

- ✓ Kadınsılık, ev içinde bakım verici, ilgi gösterici olma, duyarlı olma, ilgili olma, sıcak ...
- ✓ Erkeksilik, iş dünyasında yarışmacı ve başarı yönelimli olmayla ilgili özellikler, güçlü, baskın, bağımsız ...

KADIN KALIP YARGILARI | ERKEK KALIP YARGILARI

Karakter		
Kibar Kırılgan Duygusal Dırdırcı Dedikoducu		Girişken Cesur Rekabetçi Kılıbık Kaba
Fiziksel Özellik		
Zayıf Bakımlı Zarif		Güçlü Bakımsız Kaba saba
Rol		
Evde Eş ve/veya anne Ev işlerinden sorumlu Ailenin bakımını sağlayan		Kamusal alanda Aileyi ve evi geçindiren Kural koyan/karar veren Aileyi koruyan
Meslek		
Çocuk bakıcısı Hemşire Hostes Öğretmen Sekreter	Doktor Esnaf Mühendis Pilot Tamirci	Teknisyen Ustabaşı Yargıç Yönetici